

«Գյումրու թիվ 4 արհեստագործական պետական ուսումնարան»

ՊՈԱԿ

Մասնագիտությունը

«Վարսավիրական արվեստ և զարդարային դիմահարդարում»

Մոդուլի անվանումը՝

«Վարսավիրական գործիքներով եվ սարքավորումներով աշխատելու
սկզբնական հմտություններ »

Արդյունք 1. Աշխատանք սանրող գործիքներով

Թեմա 1.1 Մանրող գործիքների ճանաչում

Վարսավիրական գործիքները նախատեսված են մազերի հետ տարբեր գործողություններ (կտրում, սանրում, հարդարում և այլն) կատարելու համար: Այդ գործիքները, ըստ իրենց իրականացրած գործողությունների, կարելի է բաժանել չորս հիմնական խմբի.

□ սանրող գործիքներ.

□ կտրող գործիքներ.

□ հարդարող և գանգրացնող գործիքներ.

□ չորացնող գործիքներ:

Վարսավիրական գործիքների ճիշտ և նպատակային օգտագործմամբ է պայմանավորված վարսահարդարի աշխատանքի հաջողությունը: Ուստի նա պետք է քաջատեղյակ լինի վարսավիրական բոլոր գործիքներին, դրանց կիրառման եղանակներին, օգտվելու անվտանգության կանոններին և իրազեկ լինի այդ ասպարեզում ի հայտ եկող բոլոր նորարարություններին: Վարսահարդարը, հմտորեն տիրապետելով վարսավիրական գործիքների կիրառման եղանակներին, կկարողանա իր աշխատանքները կատարել կոկիկ, խնամքով, անվնաս՝ չստեղծելով հաճախորդի համար տհաճ զգացողություններ:

Վարսավիրական գործում օգտագործվող տարբեր էլեկտրասարքավորումներ նախատեսված են ինչպես մազերի կտրման, այնպես էլ չորացման, հարդարման, քիմիական գործընթացն արագացնելու և մազերը գանգրացնելու համար:

Վարսավիրական աշխատանքը պահանջում է հատուկ վերաբերմունք դրսևորել մասնագիտական գործիքների նկատմամբ:

Վարսավիրական տարբեր գործիքների առկայության դեպքում վարսահարդարը հնարավորություն ունի իրականացնելու բազմառոճ աշխատանք:

Մանրերը լինում են մետաղե, փայտե, ոսկրե և պլաստմասե:

Մետաղե սանրերը խստորեն արգելվում է օգտագործել վարսավիրական գործում: Նման սանրերը վնասակար են թաց մազերի համար, քանի որ դրանք դարձնում են փխրուն, դյուրաբեկ և շերտավորված: Այդ իսկ պատճառով վարսավիրի սանրերի հավաքածուում **մետաղյա սանրերը տեղ չունեն:**

Փայտե սանրերն անվնաս են մազերի համար, սակայն հարմար չեն վարսավիրական աշխատանքների համար:

Ոսկրե սանրե թը բավական թանկ են և հաճախ արտադրվում են որպես զարդ:

Պլաստմասե սանրերը ժամանակակից վարսավիրական գործում սանրի ամենատարածված տեսակներից են: Դրանք պատրաստված են բարձրորակ պլաստմասայից, ճկուն են, դիմացկուն և չունեն էլեկտրական անալու հատկություն:

Գոյություն ունեն նաև կաուչուկից պատրաստած սանրեր, որոնք չեն վնասում մազերը, սակայն չափազանց փխրուն են և հաճախակի ջարդվում են:

Ժամանակակից վարսավիրական գործում լայն տարածում են ստացել սիլիկոնե սանրերը, որոնք բավականին դիմացկուն են և բացարձակ անվնաս:

Վարսավիրական սանրերը տարբերվում են սովորական սանրերից: Դրանք ուղիղ են, ձեռքի մեջ չեն սահում, ունեն ընդգծված անկյուններ: Իսկ սովորական սանրերը ձեռքից սահում են, ձվաձև են, սանրելու ընթացքում էլեկտրանանում են:

Հարցեր.

1. Որո՞նք են սանրող գործիքները:

2. Ի՞նչ նյութերից կարող է պատրաստված լինել սանրը:

Թեմա 1.2 Մանրող յուրաքանչյուր գործիքի դերը և նշանակությունը

Ըստ նշանակության բոլոր սանրերը բաժանվում են չորս տեսակի.

Համակցված սանրեր: Բաղկացած են խիտ և նոսր ատամներից: Այս տեսակի սանրերը համապիտանի են /ունիվերսալ/: Կարող են օգտագործվել ինչպես կանանց, այնպես էլ տղամարդկանց

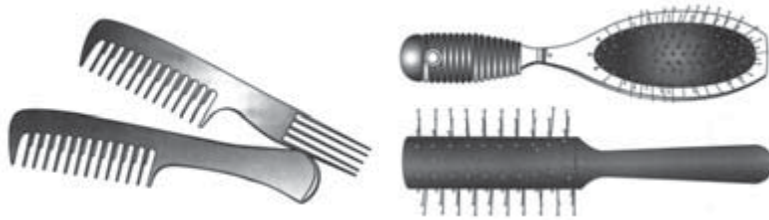
սրահներում (մազերի սանրում, կտրվածք, սառը և տաք հարդարում, մազերի գգում և այլն):

Միատեսակ ատանաշարով սանրեր: Այս տեսակի սանրերը լինում են կամ նոսր, կամ խիտ ատամներով: Օգտագործվում են կանանց մազերը սանրելու կամ կտրվածք կատարելու նպատակով:

Մրածայր պոչով սանրեր: Այս սանրերը հիմնականում օգտագործվում են մազերը հստակ մազա-

փնջերի բաժանելու նպատակով (եթե հարկավոր է մազերը փաթաթել վարսափաթաթուկի կամ կոկլյուշների վրա): Մրածայր պոչով սանրը չի կարելի օգտագործել մազերի կտրվածքի ժամանակ: Այս սանրերը կիրառվում են նաև հանդիսավոր սանրվածքներ կամ շերտաներկում իրականացնելիս/ շերտերը մեկումեջ առանձնացվում են/:

Մովորական պոչով և եղանանման սանրեր: Մրանք օգտագործվում են մազերի հարդարման ժամանակ, օրինակ՝ մազերը զգելու:

Գլխամաշկը մերսելու, մազերը սանրելու և հարդարելու նպատակով օգտագործվում են նաև **խոզանակներ:** Դրանց ատամները կարող են լինել բնական մազերից, մետաղից կամ պլաստմասալից:

Վարսավիրական գործում հիմնականում օգտագործվում են բնական մազեր ունեցող խոզանակներ, քանի որ դրանք հարդարման ժամանակ ավելի լավ են ձգում մազերը և չեն վնասում դրանք: Խոզանակները լինում են երկու տեսակի՝ **հարթ և կլոր:** **Հարթ** խոզանակներն օգտագործվում են գլխամաշկը մերսելու և մազերը հարդարելու նպատակով: Այս սանրերի ատամների ծայրերին կան գնդիկներ, որոնք պաշտպանում են գլխամաշկը վնասվածքներից: **Հարթ** խոզանակների միջոցով վարսահարդարը, մազերը արմատների հատվածում բարձրացնելով, դրանց հաղորդում է ցանկալի ծավալ: Նման սանրի և վարսահարդարիչի միջոցով իրականացրած հարդարումն անվանում են « բոմբաժ»:

Կլոր խոզանակներն անվանում են «բրաշինգ»: Դրանք օգտագործվում են հարդարման ընթացքում մազերի ծայրերին ձև հաղորդելու նպատակով: Կլոր սանրով կատարած մազերի հարդարումը նույնպես կոչվում է «բրաշինգ»: Այս տեսակի բոլոր սանրերն ունեն բավականին կոշտ մազատամներ, դատարկ հիմք՝ օդի ազատ հոսքի համար: Խոզանակի մազատամների երկարությունը կարող է լինել տարբեր չափսերի:

Մանր «Տլատոպեր»: Այս կարգի սանրերը պատրաստվում են միայն պլաստմասալից: Դրանք բաժանված են, բռնակ-պոչի լայնությունը կարող է լինել մինչև 1 սմ, իսկ ատամների երկարությունը՝ 8-10 սմ: Մանրի հիմքում գտնվող անցքում տեղադրված է հեղուկով լցված ապակյա սրվակ, որը կենտրոնում ունի երկու նիշ: Այն հեղուկով լցված է այնպես, որ օդի մի փոքրիկ մաս մնա: Նպատակն է տեսանելի դարձնել, թե որ անկյան տակ է գտնվում սանրը հատակի համեմատությամբ: Այս սանրն օգտագործվում է այնպիսի սանրվածքների ժամանակ, ինչպիսիք են « բոբ-բիկ», « կառե»: Մանրը խրում ենք մազարմատների մեջ, և մազերը բարձրացնում մինչև տվյալ սանրվածքը պահանջող բարձրությունը: Այս պարագայում կարևոր է, որ օդի պոչակը գտնվի նիշերի կենտրոնում: Այն մազերը, որոնք մնում են սանրի վրա, կտրվում են մկրատով կամ էլեկտրամեքենայով:

«Մտրայպեր» սանրը նախատեսված է մազերի ներկման համար: Այս սանրի միջոցով կատարում են տարբեր տեսակի ներկումներ /շերտաներկում, կոլորիրովկա/, հատկապես 25-30 սմ երկարություն ունեցող մազերի համար: «Մտրայպեր» տեսակի սանրն ունի հատուկ ուղղանկյունաձև կցորդ, որի վրա կան երկարավուն անցքեր: Երբ կցորդը հագցվում է սանրին, ապա դրա անցքերը և սանրի ատամները հստակ համընկնում են: Երբ կցորդի վրա քսում են ներկանյութը, այն տեղաբաշխվում է սանրի ատամների վրա՝ որոշակի հեռավորությամբ:

Մանրի ատամները դասավորված են այնպես, որ դրանք մազափունջը թաթախում են ներկա-
նյութով՝ սեղմելով այն ատամների արանքում՝ բացառելով հարևան մազափնջերի ներկումը:

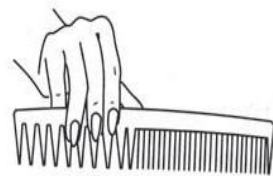

Երանգավորման համար նախատեսված սանրեր Այս սանրերի միջոցով, հատուկ թղթի կամ նրբա-
թիթեղի օգտագործմամբ, կատարվում են մազերի տարբեր տեսակի երանգավորումներ: Այս տե-
սակի սանրերն ունեն յուրահատուկ ատամներ՝ ծայրերը եռանկյունանման թեքություն ունեցող
ծայրերով, ինչն էլ հնարավորություն է տալիս մազերի շերտերը համաչափ փնջերի բաժանելու:
Մանրերի վրա կարող են տեղադրված լինեն մինչև չորս շարք ատամներ: Յուրաքանչյուր շարքի ա-
տամներն իրարից դասավորված են 3-10 սմ հեռավորության վրա: Ատամների շարքի ընտրու-
թյունը կախված է ընտրած երանգավորման տեսակից: Երանգավորումը կարող է կատարվել
մասամբ կամ ամբողջ գլխի մակերեսով:

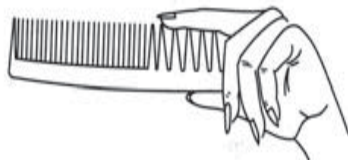
Մանրերը բռնելու տարբերակներ

Վարսավիրական գործում գոյություն ունեն մկրատ բռնելու հինգ հիմնական և երեք օժանդակ
տարբերակներ: Հիմնական ձևերն են՝

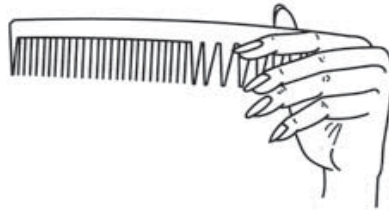
1. Օգտագործվում է մազերի տաք և սառը

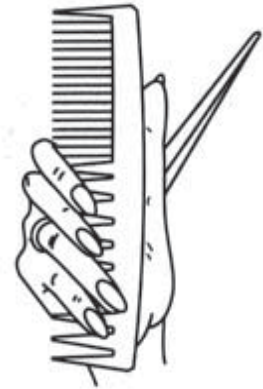
հարդարման ընթացքում: Սառը հարդարման

ժամանակ սանրը բռնում են աջ ձեռքով, իսկ տաք

հարդարման ժամանակ՝ ձախ ձեռքով: Ընդ որում սանրի ատամն էրն ուղղված են դեպի ներքև, բութ մատը և ճկույթը գտնվում են սանրի ներսի

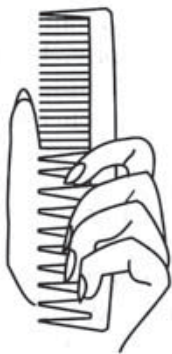

մասում, իսկ ցուցամատը, մի ջնամատը և մատնեմատը՝ դրսի մասում:

2. Կիրառվում է «տուշովկայի» ընթացքում:

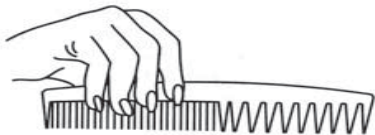
Սանրը բռնում են ձախ ձեռքով, ատամները ուղղված են դեպի ներքև: Սանրը տեղադրվում է բութ և ցուցամատի արանքում, ընդորում ցուցամատը գտնվում է ատամների վրա, իսկ բութը՝ հակառակ կողմում: Մյուս մատները պահում են սանրը դրսի կողմից:

3. Կիրառվում է «տուշովկայի» և մազերը զգելու ժամանակ: Սանրը բռնում են ձախ ձեռքով,

ատամներն ուղղված են դեպի ներքև: Բութ մատով բռնում են սանրը ներսի կողմից, ցուցամատով՝ դրսի, մնացած մատները գտնվում են դրսի մասում:

4. Կիրառվում է կտրվածքների ժամանակ՝ մկրատի հետ համատեղ: Սանրը և մկրատը գտնվում են աջ ձեռքում, մկրատի օղակը հագցրած է մատնեմատին, բութ մատը սանրով սեղմում է

մկրատը, իսկ սանրի ատամներն ուղղված են ավից դուրս:

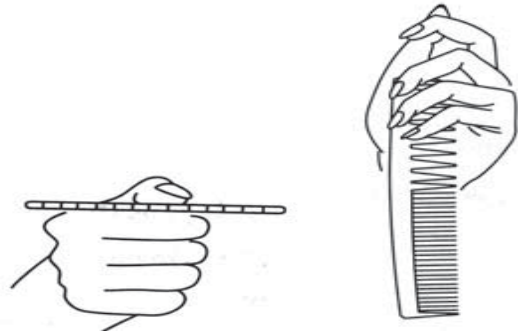
5. Կիրառվում է գործողությունների ընդմիջումների ժամանակ: Սանրը գտնվում է ձախ ձեռքում:

Բութ մատը գտնվում է սանրի ուղղությամբ, ատամներն ուղղված են դեպի մյուս մատները:

Սանրը հարկավոր է բռնել ուղղահայաց դիրքով:

Սանրերը բռնելու օժանդակ տարբերակները

Կիրառվում է մազերը սանրելու ժամանակ:

Մանրը գտնվում է աջ ձեռքում՝ ատամները ուղղված են դեպի ներքև, բութ մատը գտնվում է սանրի ներսի մասում: Մնացած մատները գտնվում են սանրի դրսի մասում:

Կիրառվում է մազերը փաթաթելու ժամանակ: Մանրը գտնվում է ձախ ձեռքում, ճկույթը սանրը սեղմում է ավի մեջ, իսկ սանրի ատամներն ուղղված են դեպի մյուս մատները: Կիրառվում է մազերը գգելու ժամանակ: Մանրը գտնվում է աջ ձեռքում, բռունցք արած ձեռքի բութ մատը սեղմում է սանրը, որի ատամներն ուղղված են դեպի վարպետը:

Հարցեր.

1. Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում համակցված սանրով:

---

2. Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում միատեսակ ատամնաշար ունեցող սանրով:

---

3. Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում սրածայր պոչով և եղանանման սանրերով:

---

4. Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում հարթ և կլոր սանրերով:

---

5. Մանրերը բռնելու ինչպիսի՞ տարբերակներ կան:

Թեմա 1.3 Մանրող գործիքների կիրառման անվտանգության տեխնիկայի կանոնները

1. Յուրաքանչյուր հաճախորդից հետո սանրերը ախտահանել ուլտրամանուշակագույն ճառագայթի միջոցով կամ պահել քլորամինի լուծույթի մեջ առնվազն 15 րոպե: Կեղտոտված սանրը լվանալ օձառաջրի մեջ:

2. Հետևել, որ սանրի ատամները լինեն անվնաս, չունենան ճաքեր:

3. Արգելվում է սանրը թողնել համազգեստի գրպանում կամ հաճախորդի մազերի մեջ:

4. Արգելվում է քիմիական նյութերով աշխատելիս օգտագործել մե տաղյա սանրեր:

Հարցեր.

1. Ինչպե՞ս է հականեխվում աշխատած սանրը:

---

2. Ինչպիսի՞ սանրերով են աշխատում:

---

3. Որտե՞ղ է պահվում սանրը:

---

4. Ինչպե՞ս են աշխատում մետաղյա սանրով:

Թեմա 1.4 Սանրող գործիքների օգտագործում

Վարսավիրական գործում սանրերն օգտագործվում են տարբեր նպատակներով. մազերը կտրվածքից առաջ և կտրվածքի ընթացքում սանրելու, հարդարելու, մազափնջերի բաժանելու, մազերը և գլխամաշկը որակելու, սանրվածքին վերջնական տեսք հաղորդելու նպատակով: Սանրերն առանձնացվում են ըստ երկարության, լայնության և ատամների խտության: Սանրվածքին բազմազան տեսք հաղորդելու գործում շատ կարևոր են սանրի չափերը և դրանց ատամների միջև ընկած հեռավորությունը: Լայն սանրերը հիմնականում օգտագործվում են մեծ մազափնջեր, իսկ փոքրերը, համապատասխանաբար, ավելի փոքր մազափնջեր սանրելու համար: Դրանք կիրառվում են նաև կարճ սանրվածք կատարելու ժամանակ: Որքան մեծ է սանրի ատամների միջև ընկած հեռավորությունը, այնքան թույլ է մազերի ձգումը, իսկ վերջինս էլ նպաստում է մազափնջերի սահմաններն առավել սահուն դարձնելուն: Խիտ և փոքր ատամներով սանրը նպատակահարմար է օգտագործել կարճ և փոքր մազափնջեր սանրելու համար:

Հարցեր.

1. Որտե՞ղ են սանրող գործիքները:

---

2. Ինչպե՞ս են օգտագործվում սանրող գործիքները մազերի կտրման ժամանակ:

---

3. Մազերի հարդարման ժամանակ ինչպիսի՞ սանրող գործիք է օգտագործվում:

---

4. Մազերի չորացման ժամանակ սանրող գործիքի ինչպիսի՞ տեսակ է օգտագործվում:

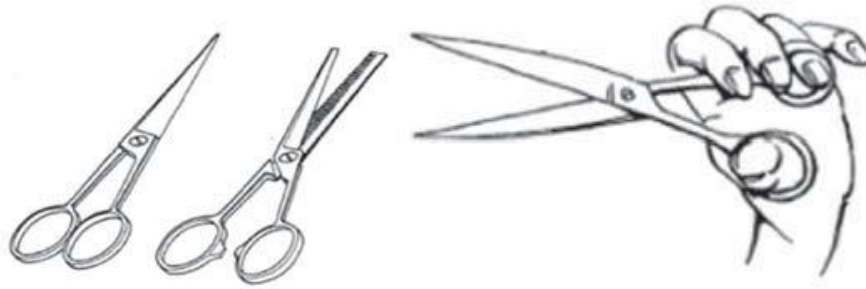
Արդյունք 2. Աշխատանք մազերի կտրման գործիքներով

Թեմա 2.1 Մազերը կտրող գործիքները

Մազերը կտրող գործիքներից են մկրատները և ածելիները:

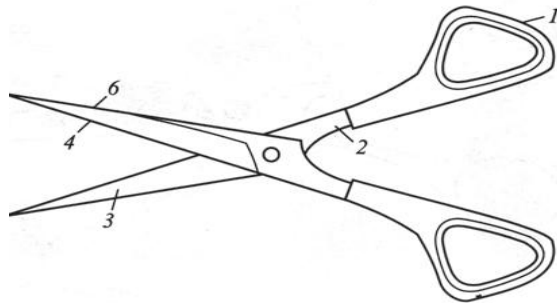
Մկրատները լինում են տարբեր չափերի, ձևերի և պատրաստված են բազմազան նյութերից՝ կերամիկա, պողպատ և այլն: Դրանք կազմված են կտրող երկու զուգահեռ ծայրամասերից և օղականման

բռնակներից, որոնք կառավարվում են բթամատով և միջնամատով: Մկրատի երկու մասերը շարժական են և միացված են տափօղակով: Որոշ մկրատներ մատների համար ունեն շարժական և անշարժ հենարաններ: Մկրատի ընտրությունը կախված է պահանջված արդյունքից: Նպատակա հարմար է ունենալ լավ որակի մկրատներ, քանի որ դրանք չեն պահանջում հաճախակի սրում, ծառայում են երկար ու արդյունավետ: **Մկրատը բաղկացած է երեք մասերից՝** երկու միանման կե սերից և դրանք ամրացնող պտուտակից:

Մկրատի միանման մասերը

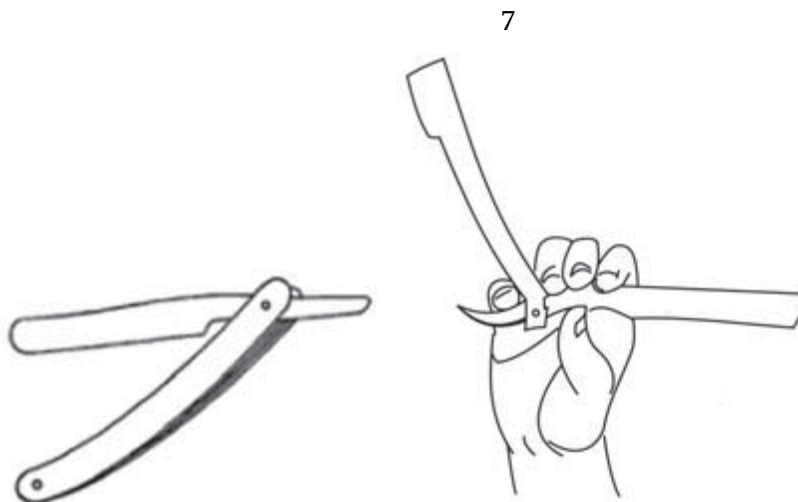

կազմված են՝

1. օղակներից
2. լծակներից
3. աշխատող մասից
4. սուր կտրող մասից
5. ծայրերի

Ածելիներ

Վարսավիրական գործում օգտագործվում են երկու տեսակի ածելիներ՝ վտանգավոր և ֆիլիբրովային:

Հարցեր.

Որո՞նք են մազերը կտրող գործիքները:

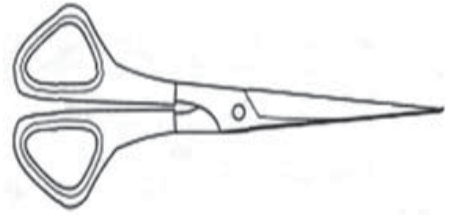

Ներկայացնել կտրող գործիքների կառուցվածքը:

Թեմա 2.2 Կտրող յուրաքանչյուր գործիքի դերը ու նշանակությունը

Վարսավիրական մկրատները լինում են երկու տեսակի՝

- 1. ուղիղ
- 2. ֆիլիրովային

Ուղիղ մկրատ

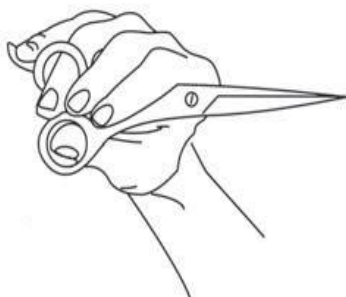
Ֆիլիրովային մկրատներ

Այս մկրատները օգտագործվում են «ֆիլիրովկա» և «տուշովկա» կատարելու նպատակով: Մկրատ

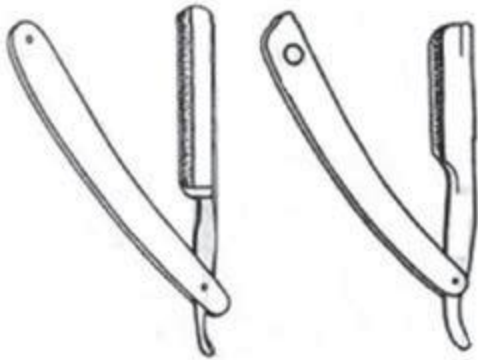

ները հնարավորություն

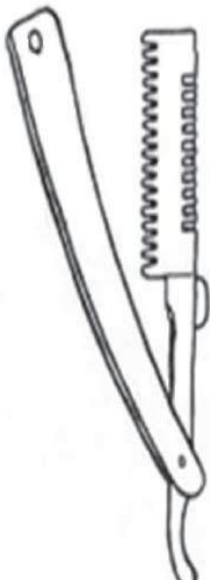
են տալիս հավասարաչափ հերթագայելու երկար և կարճ մազերի կտրումը: Ֆիլիրովային մկրատները լինում են երկու տեսակի՝ միակողմանի և երկկողմանի: Երկկողմանի ֆիլիրովային մկրատների ատամները տեղադրված են կտրվող մակերեսի մի կողմում, իսկ երկկողմանի մկրատինը՝ երկու կողմերում: Միակողմանի մկրատները կտրում են ավելի շատ մազեր, քան երկկողմանիները:

Աշխատելու ընթացքում ֆիլիրովային մկրատը պետք է բռնել աջ ձեռքի առաջին ֆալանգների վրա, ընդ որում՝ բուխ մատը գտնվում է ներքևի օղակի մեջ, իսկ մատնեմատը վերևի օղակում: Ցուցամատը և միջնամատը գտնվում են մկրատի վրա: Աշխատում է միայն բուխ մա տը: Ածելին հնարավորություն է տալիս մազերի ծայրերի հաստ շերտի եզրագիծը նրբացնելու:

Սովորական ածելիները նախատեսված են ինչպես դեմքը և գլուխը սափրելու, այնպես էլ մազերի կտրվածք և ֆիլիրովկա կատարելու համար: Սովորական ածելիները լինում են դասական,

շարժական/ փոփոխվող սրածայրով/։ Ֆիլիրովային ածելին նախատեսված է միայն մազերը կտրելու և ֆիլիրովկայի համար: Այն բաղկացած է հետևյալ հիմնական մասերից.

- բռնակ
- ատամնակիր ապահովիչ
- սրաեզր (лезвие)
- ամրացնող պտուտակ

Ածելիի բոլոր մասերը կարող են պատրաստված լինեն մետաղից կամ պլաստմասայից: Հաճախ օգտագործվում են համակցված տարբերակները՝ մետաղ և պլաստմասա: Ատամնակիր ապահովիչը յուրաքանչյուր կողմում ունի 7-9 ատամ, որոնք կարող են լինել ուղիղ և շեղ: Ատամնակիր ապահովիչի լայնությունը ատամների հետ միասին 6-8 սմ-ով ավելի է, քան սրաեզր մասինը: Ատամնակիր ապահովիչի դուրս եկած ատամներն ածելին դարձնում են ավելի անվտանգ: Կիրառվում են ածելիի համակցված տարբերակները. փոփոխ վում են հավելյալ կցորդները:

Ածելին բռնելու տարբե րակները

Գոյություն ունի ածելին բռնելու երկու տարբերակ՝

1. Ածելին գտնվում է աջ ձեռքում, սուր կտրող եզրը ուղղված է դեպի ներքև, բռնակ -պատյանը՝ դեպի վերև: Ճկույթը գտնվում է պոչիկի վրա, բուխ մատը՝ կրունկանման մասին է հենվում, իսկ ցուցամատը, միջնամատը և մատնեմատը գտնվում են ակոսով վզիկի վրա:

2. Ածելին գտնվում է աջ ձեռքում, ընդ որում՝ կտրող եզրը ուղղված է դեպի վերև, իսկ բռնակ-պատյանը՝ ներքև: Ճկույթը գտնվում է պոչիկի տակ, բութ մատը գտնվում է ակոսով վզիկի ներսի մասում, իսկ ցուցամատը, միջնամատը և մատնեմատը՝ դրսի:

Վարսավիրական գործում օգտագործվում է «Մարտկոցային» մեքենան, որն ունի հետևյալ կառուցվածքը՝

1. պլաստմասե հիմնապատյան
2. գլխիկ
3. սնուցող լար
4. անջատիչ (պատյանի կամ գլխիկի վրա)

Այս մեքենաներն ավելի նպատակահարմար են, որովհետև կարող են աշխատել ինչպես էլեկտրական հոսանքով, այնպես էլ՝ մարտկոցով:

Մեքենան բռնելու հատուկ ձև չունի: Ավելի հաճախ այն բռնում են հիմնապատյանից, ընդ որում՝ բութ մատը գտնվում է մեքենայի գլխիկի վրա:

Մազերը կտրելու ժամանակ մեքենայի դանակի ատամները պետք է ուղղված լինեն դեպի վերև, իսկ եզրագծով կտրում (օկանտոժ) կատարելու ընթացքում՝ ներքև:

Հարցեր.

1.Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում մկրատի օգնությամբ:

2.Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում ածելիի օգնությամբ:

3.Ի՞նչ աշխատանք է կատարվում մարտկոցով մեքենայի օգնությամբ

Թեմա 2.3 Կտրող գործիքների գործածումը

Անվտանգության տեխնիկայի կանոններ

Մկրատով աշխատելու անվտանգության կանոնները

10

1. Յուրաքանչյուր հաճախորդից հետո մկրատները ախտահանել ուլտրամանուշակագույն ճառագայթով կամ սպիրտով:

2. Մկրատները պետք է պահել պատյանի մեջ, պահարանի վերնի դարակում:

3. Մկրատն իրար փոխանցել փակ վիճակում՝ բռնելով աշխատող մասից, օղակներն առաջ:

4. Մկրատներն անհրաժեշտ է օգտագործել ըստ նշանակության:
5. Պետք չէ մկրատն ընկնելիս բռնել. կարող եք վնասվել:

Ածելիով աշխատելու անվտանգության կանոնները:

1. Յուրաքանչյուր հաճախորդից հետո ածելիներն ախտահասանել ուլտրամանուշակագույն ճառագայթով կամ սպիրտով: Բացի այդ՝ անհրաժեշտ է փոխել սրագրը:
2. Ածելիները պետք է պահել պատյանի մեջ, պահարանի վերնի դարակում:
3. Ածելին փոխանցում են իրար փակ վիճակում, պատյանի մեջ:
4. Սափրելու ընթացքում պետք է հետևել, որ ածելիի գլխիկը ուղղված լինի գլխի և դեմքի դուրս ցցված մասերին:
5. Ածելիով աշխատելու ժամանակ պետք է լինել չափազանց ուշադիր:
Չի կարելի թափահարելով գործիքը խոսել հաճախորդի հետ:
6. Յուրաքանչյուր հաճախորդին սպասարկելուց հետո պետք է փոխել ֆիլիրովային ածելիի սրածայրը, իսկ պլաստմասե մասերը ախտահանել ուլտրամանուշակագույն ճառագայթով կամ պահել քլորամինի լուծույթի մեջ՝ առնվազն 15 րոպե:
7. Ախտահանելուց հետո ածելին լավ չորացնել՝ բացառելով պատյանում խոնավոթյան առկայությունը:

Մազ կտրող մեքենայով աշխատելու անվտանգության կանոնները:

1. Էլեկտրացանցին միացնելուց առաջ անհրաժեշտ է ստուգել սնուցող լարը: Այն չպետք է ունենա վնասված, ոլորված, ծոված մասեր:
2. Մեքենայի շարժական դանակները փոխում են միայն էլեկտրացանցից անջատված վիճակում:
3. Արգելվում է մեքենան բռնել թաց ձեռքերով և կտրել թաց մազեր:
4. Արգելվում է մեքենան պահել պահարանի դարակում (էլեկտրալարը չվնասելու նպատակով): Այն պետք է պահել կախված վիճակում՝ աշխատանքային սեղանի մոտ:

Հարցեր.

1. Ինչպե՞ս է գործածվում մկրատը:

---

2. Ինչպե՞ս է գործածվում ածելին:

---

3. Ինչպե՞ս է գործածվում մարտկոցային մեքենան:

**Արդյունք3. Աշխատանք չորացնող գործիքներով
Թեմա3.1 Մազերը չորացնող գործիքներ**

Վարսահարդարի չ

Վարսարդուկ

Վարսավիրանցում օգտագործվող էլեկտրասարքեր

Ներկա ժամանակներում վարսավիրական սրահներում օգտագործվում են երեք հիմնական տեսակի էլեկտրական սարքեր՝ « Սուշուար» (сушар), «Կլիմազոն» (климазон) և «Ինֆրաջեռակ» (инфракраска):

Սուշուար: Այս սարքն օգտագործվում է մազերի չորացման համար:

11

Գոյություն ունեն տարբեր մոդելներ՝ պատին ամրացվող, անիվների վրա՝ շարժական, աշխատանքային տեղում ամրացված: Բոլորն էլ ունեն նույն կառուցվածքը:

Կլիմազոն: Այս սարքը արագացնում է քիմիական գործընթացները՝ մազերի ներկման և քիմիական զանգրացման ժամանակ: Սարգի աշխատանքները կարգավորում է համակարգիչը, որը հնարավորություն է տալիս ընտրելու առավել ճիշտ տաքացնող ջերմաստիճան՝ օգտագործվող տվյալ նյութին, հաճախորդի մազերի տեսակին և կառուցվածքին՝ համապատասխան:

Ինֆրաջեռակ: Այս սարքը էլեկտրոնային ինֆրակարմիր գլխարկ է, որը կատարյալ է մազերի ընդհանուր ներկման, գունաթափման, ներկի հեռացման գործընթացի համար:

Հարցեր.

Որո՞նք են մազերը չորացնող գործիքները:

Ներկայացնել վարսահարդարիչի աշխատանքը:

Ներկայացնել վարսարդուկի աշխատանքը:

Ներկայացնել սուշուարի, կլիմազոնի և ինֆրաջեռակի աշխատանքները:

3.2 Համապատասխան չորացնող գործիքի ընտրություն

Գործնական աշխատանքներ.

1. Կատարել մազերի չորացում վարսահարդարիչով: 12
2. Կատարել մազերի չորացում վարսաարդուկով:
3. Կատարել մազերի չորացում սուշուարով:
4. Օգտվելով կլիմագոնից կատարել համապատասխան աշխատանքը:
5. Ինֆրաջեռակի միջոցով կատարել չորացում:

Թեմա 3.3 Գործիքի աշխատանքային ռեժիմի ընտրումը և կարգավորումը

Վարսահարդարիչները և վարսաարդուկները օգտագործվում են մազերի չորացման, հարդարման ժամանակ: Նրանց աշխատանքային ռեժիմը ընտրվում է կախված աշխատանքից: Մազերի չորացման համար հարկավոր է ընտրել ցածր ջերմաստիճանի ռեժիմը՝ մազերը չվնասելու համար: Իսկ հարդարման աշխատանքներ իրականացնելիս ջերմաստիճանը բարձր է և կարգավորվում է ըստ պահանջի:

Մազերի չորացումը սուշուարով կատարվում է մեքենայի ջերմակարգավորիչի միջոցով: Չորացնող գլխիկի վրա տեղավորված է ջերմակարգավորիչը (20-70 °C) և ժամանակը ցույց տվող ռելե: Մարքավորման ջերմակարգավորիչը հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր հաճախորդի համար ընտրել և՛ անհատական ժամանակ, և՛ ջերմաստիճան:

«Կլիմագոն» սարքի աշխատանքները կարգավորում է համակարգիչը, որը հնարավորություն է տալիս ընտրելու առավել ճիշտ տաքացնող ջերմաստիճան՝ օգտագործվող տվյալ նյութին, հաճախորդի մազերի տեսակին և կառուցվածքին համապատասխան:

Ինֆրաջեռակը հազեցված է հատուկ գեներատորներով, որոնք ճառագայթում են էներգիայի մեծ ալիքներ: Դրանք առանց բարձր ջերմաստիճանի նպաստում են քիմիական նյութերի ներթափանցմանը: Մարքը հնարավորություն է տալիս այդ գործընթացը կազմակերպել գլխամաշկի և մազերի համար առավել անվնաս: Ինչպես «Սուշուարը», «Ինֆրաջեռակը» ևս կարող է ամրանալ պատին կամ ունենալ անիվներ:

Չորացնող գործիքնորով աշխատելիս հարկավոր է պահպանել էլեկտրասարքերի հետ աշխատելու անվտանգության կանոնները.

1. Նախքան էլեկտրասարքերի միացնելը՝ անհրաժեշտ է ստուգել լարերի վիճակը և հողակցումը:
2. Խստիվ արգելվում է էլեկտրասարքերը միացնել թաց ձեռքերով:
3. Արգելվում է օգտագործել էլեկտրասարքեր, որոնք չունեն պաշտպանիչ ցանցեր:
4. Նախքան հաճախորդին կառաջարկել նստել «Սուշուարի» տակ, անհրաժեշտ է փաթաթած մազերին հագցնել հատուկ այդ նպատակի համար նախատեսված ցանց:

Հարցեր.

1. Ինչպիսի՞ աշխատանքային ռեժիմ է հարկավոր ընտրել վարսահարդարիչով մազերը չորացնելու համար:

---

2. Ինչպիսի՞ աշխատանքային ռեժիմ է հարկավոր ընտրել վարսահարդարիչով մազերը հարդարելու համար:

---

3. Ինչպիսի՞ աշխատանքային ռեժիմ է հարկավոր ընտրել «Սուշուարը» մազերը չորացնելու համար:

---

4. Ինչպե՞ս է կարգավորվում «Կլիմագոն» սարքի աշխատանքը:

---

5. Ինչպիսի՞ աշխատանքային ռեժիմ է հարկավոր ընտրել «Ինֆրաջեռակը» օգտագործելու համար:

Թեմա 3.4 Աշխատանք չորացնող գործիքներով

Անվտանգության տեխնիկայի կանոնները

Չորացնող գործիքներով աշխատանքը կատարվում է մազերը չորացնելու, հարդարելու համար: Հարկավոր է պահպանել անվտանգության տեխնիկայի կանոնները:

1. Նախքան էլեկտրասարքերի միացնելը՝ անհրաժեշտ է ստուգել լարերի վիճակը և հողակցումը:
2. Խստիվ արգելվում է էլեկտրասարքերը միացնել թաց ձեռքերով:
3. Արգելվում է օգտագործել էլեկտրասարքեր, որոնք չունեն պաշտպանիչ ցանցեր: 13
4. Նախքան հաճախորդին կառաջարկել նստել «Սուշուարի» տակ, անհրաժեշտ է փաթաթած մազերին հագցնել հատուկ այդ նպատակի համար նախատեսված ցանց:

Հարցեր.

1. Կարելի՞ է թաց ձեռքերով աշխատել էլեկտրական սարքավորումներով: _____
  2. Ինչպիսի՞ կանոններ պետք է պահպանել «Սուշուար»-ով աշխատելիս:
-

3. Կատարել չորացում վարսահարդարիչով:

Արդյունք 4. Աշխատանք գանգրացնող գործիքներով

Թեմա 4.1 Մազերը գանգրացնող գործիքներ

Մազերը գանգրացման գործիքներից են. վարսափաթաթուկը (бигуди), էլեկտրափաթաթուկը (щипцы), վարսահարդարիչը (фен), վարսարդուկը:

Գործնական աշխատանք

Տարբերել մազերը գանգրացնող գործիքները և ներկայացնել յուրաքանչյուր գործիքի գործածումը:

Թեմա 4.2 Գանգրացնող յուրաքանչյուր գործիքի դերն ու նշանակությունը

Մազերի հարդարման, այսինքն՝ սանրվածքների մեջ ժամանակավոր կառուցվածքային փոփոխություն կատարելու նպատակով օգտագործվում են տարբեր գործիքներ, սարքավորումներ՝ վարսափաթաթուկ (бигуди), էլեկտրափաթաթուկ (щипцы), վարսահարդարիչ (фен), վարսարդուկ:

Վարսափաթաթուկ

Վարսավիրական գործում օգտագործվում են հետևյալ վարսափաթաթուկները՝

1. Մետաղյա վարսափաթաթուկ՝ առանց ձողափայտի, ճկուն ժապավենով կամ վարսամրակով: Մրանց կիրառմամբ հնարավոր է ստանալ խոշոր խոպոպիկներ՝ առանց մազերը «ջարդելու»: Օգտագործվում են առօրյա և տոնական հարդարումների նպատակով:
2. Պլաստմասե փշիկներով վարսափաթաթուկ կամ «ոգնի»: Հնարավորություն է տալիս ստանալու նուրբ խոպոպիկներ / նույնը ստանում են նաև վարսահարդարիչի օգնությամբ/: Այն օգտագործվում է առօրյա, տոնական և մոդելային հարդարումների ժամանակ: Նման վարսափաթաթուկները հնարավորություն են տալիս մազերը ձգելով՝ փաթաթել՝ տարբեր առաձգականության խոպոպիկներ ստանալու նպատակով:
3. Ձևափոխված վարսափաթաթուկ: Այս խմբին են պատկանում կաչուն (липычка) վարսափաթաթուկները, որոնք մազերի վրա մնում են առանց ճկուն ժապավենի, վարսամրակի կամ սեղմիչի միջոցով: Օգտագործվում են առօրյա և երեկոյան սանրվածքներ ստանալու նպատակով:

4. Մետաղյա վարսափաթաթուկներ: Մրանք ներսում ունեն վարազի մազից պատրաստված մազաշերտ, որը նախատեսված է մազերը ֆիքսելու և արմատների մոտ բարձրացնելու նպատակով:
5. Բումերանգ-վարսափաթաթուկներ (папильотки): Ճկուն ռետինե փաթաթուկներ են, որոնք նախատեսված են ժամանակակից սանրվածքների և քիմիական գանգրացման համար: Ճկուն բումերանգ-վարսափաթաթուկների կիրառման արդյունքում ստանում են ծավալուն խոպոպիկներ:

Էլեկտրափաթաթուկներ (щипцы)

Էլեկտրափաթաթուկներն օգտագործվում են մի - այն խոպոպներ ստանալու նպատակով: Դրանք տարբերվում են իրենց տրամագծերով: Մեր ժամանակներում գոյություն ունեն տարբեր ձևերի էլեկտրափաթաթուկներ: Եռանկյունանման փաթաթուկներն ունեն եռանկյունաձև սեղմիչ, որը հնարավորություն է տալիս ձևավորելու խոպոպիկներ, որոնք մազերի ծայրերում ունենում են կտրուկ ձևափոխումներ և մնում են ուղիղ:

Պարուրաձև փաթաթուկներն ունեն մետաղյա պարույր, որը պտտվելով փաթաթուկի շուրջը՝ թույլ չի տալիս, որ խոպոպիկները խառնվեն: Օգտագործելով պարուրաձև կոկլյուշներ՝ ստացվում են պարուրաձև խոպոպիկներ:

Զիգզագ փաթաթուկներ՝ հնարավորություն են տալիս ստանալու հստակ ընդգծված խոպոպիկ՝ ծոված, կոտրված ծայրով:

Էլեկտրափաթաթուկ «Վելվմեյկեր»/Вэйвмэйкер/: Մա նման է սովորական փաթաթուկի, սակայն տաքացնող մակերեսը ակոսավոր է, ինչն էլ հնարավորություն է տալիս ստանալու համապատասխան չափերի հստակ ալիքներ:

Հարցեր.

1. Ինչպիսի՞ աշխատանք է կատարում էլեկտրափաթաթուկը:

---

2. Ինչպիսի՞ աշխատանք է կատարում « ոգնին»:

---

3. Ինչպիսի՞ աշխատանք են կատարում զիգզագ փաթաթուկները:

---

4. Ինչպիսի՞ աշխատանք է կատարում «Վելվմեյկեր»-ը:

Թեմա 4.3 Մազերի փաթաթման տեխնիկաների կիրառում

Անվտանգության տեխնիկայի կանոններ

Թեմա 4.4 Մազերից գանգրացնող գործիքի ճիշտ ու անվտանգ հեռացումը՝ հետևելով անվտանգության տեխնիկայի կանոններին

Էլեկտրափաթաթուկով աշխատելու տեխնիկան.

Մազերը գանգրացնում են ոչ միայն վարսափաթաթուկի, այլև էլեկտրափաթաթուկի միջոցով: Էլեկտրափաթաթուկի միջոցով գանգրացված մազերն իրենց տեսքով տարբերվում են այլ գործիքների օգնությամբ գանգրացված մազերից: Էլեկտրափաթաթուկով աշխատելիս մազերը պետք է լինեն չոր վիճակում՝ ի տարբերություն սովորական վարսափաթաթուկի, որի ժամանակ աշխատանքն իրականացվում է թաց մազերով: Եթե մազերը գանգուր կամ անհարթ են, ապա կարիք կա դրանք նախապես հարդարելու: Մասնագիտական էլեկտրափաթաթուկը հնարավորություն է տալիս կարգավորելու ջերմությունը: Այսինքն՝ սարքի ցանկալի ջերմաստիճանն /180°C-220°C/ը նստում է վարսա հարդարը:

Ժամանակակից էլեկտրափաթաթուկները պատված են կերամիկական ծածկույթով՝ մազը չվնասելու նպատակով:

Էլեկտրափաթաթուկով աշխատանքն սկսում են, եթե մազերն արդեն չոր են: Կատարվում է մազաբաժանում: Մանր մազափնջերը վերցնում են և տեղադրում էլեկտրափաթաթուկի հիմքին՝ սկսած մազափնջի մազարմատից: Այնուհետև մազափունջը բռնում են ծայրից և փաթաթում մինչև վերջ: Մի քանի վայրկյան թողնում են, որպեսզի մազափունջը հասցնի գանգրանալ, ապա քանդում: Սկզբում քանդում են մի երկու մազափունջ՝ ստուգելու համար արդյոք գանգուրներն ստացվել են, հետո՝ բոլոր մազափնջերը: Գանգուրները ֆիքսելու համար օգտագործում են լաք: Գանգուրների խոշորությունը կախված է էլեկտրափաթաթուկի ձողերի հաստությունից, որքան դրանք հաստ են, այնքան գանգուրները խոշոր են ստացվում: Նոսր մազերը գանգրացնելուց հետո՝ դրանք կարելի է սանրել՝ ավելի փարթամ տեսք տալու համար, իսկ եթե ունենք շատ խիտ մազեր, ապա գանգուրները թողնում են իրենց նախնական տեսքով: Գանգրացված մազերին տարբեր արքեստուարների միջոցով հաղորդվում է հանդիսավոր տեսք: Պարտադիր չէ էլեկտրափաթաթուկով մազերը գանգրացնել ամբողջ երկարությամբ. կարելի է գանգրացնել միայն մազերի եզրերը կամ մազերի որոշ հատվածներ:

Վարսափաթաթուկներ քիմիական գանգրացման համար՝ կոկլյուշներ/«КОКЛЮШКИ»/: 15

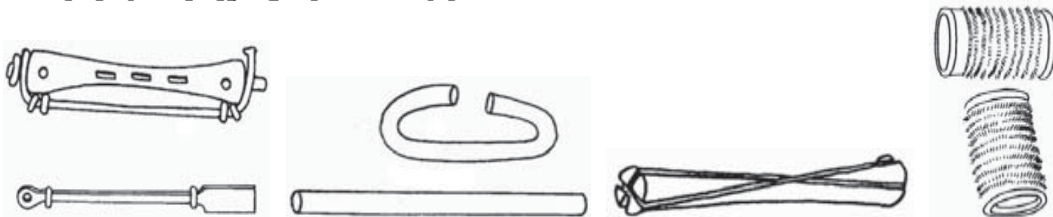
Մրանք հնարավորություն են տալիս երկար ժամանակով/առնվազն 3 ամսով/ փոխել մազերի կառուցվածքը: Դրանք լինում են դասական և ձևափոխված: Դասական կոկլյուշներն ունեն պլաստ մասե ձողեր, որոնք նեղանում են կենտրոնում և աստիճանաբար լայնանում դեպի ծայրերը: Գանգրացման ընթացքում այս տեսակի փաթաթուկը հնարավորություն է տալիս ստանալու առավել մանր խոպոպիկներ մազերի ծայրերին և ավելի խոշոր՝ արմատների մոտ:

Գոյություն ունեն նաև ալիքանման մակերես ունեցող, ուղիղ, դասական փաթաթուկներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ստանալու առավել բնական խոպոպիկներ:

Դասական փաթաթուկներն իրարից տարբերվում են նաև իրենց տրամագծերով, որքան մեծ է տրամագիծը, այնքան ծավալուն և թեթև է ստացվում խոպոպիկը: Փաթաթուկները տարբերվում են իրարից նաև գույներով:

Ձևափոխված կոկլյուշներ / տե՛ս վերևում/:

Մազերը հարդարող և գանգրացնող գործիքների հետ աշխատելու անվտանգության կանոնները.

1. Գործիքներն անհրաժեշտ է կանոնավոր ախտահանել, կեղտոտվելու դեպքում՝ լվանալ օձառաջրի մեջ:
2. Էլեկտրափաթաթուկի տաքացման աստիճանը ստուգել սպիտակ թղթի միջոցով:

3. Էլեկտրափաթաթուկն իրար փոխանցել՝ բռնելով բռնակից:
4. Վարսահարդարիչը միացնելուց առաջ հարկավոր է ստուգել էլեկտրալարերը:
5. Չի կարելի վարսահարդարիչը վերցնել թաց ձեռքերով:
6. Չի կարելի վարսահարդարիչը պահել զարդասեղանի դարակում:
7. Արգելվում է ինքնուրույն քանդել վարսահարդարիչը:

Հարցեր.

1.Թվարկել փաթաթուկներով աշխատելու անվտավգության տեխնիկայի կանոնները:

2.Կատարել մագերի գանգրացում և էլեկտրափաթաթուկից մագափնջերի հեռացում:

Արդյունք5.Սարքավորումների պարզ սպասարկում

Թեմա5.1Վարսավիրական գործում օգտագործվող գործիք-սարքավորումների հիմնական կառուցվածքը և հիմնական անսարքությունները

Վարսավիրական գործում օգտագործվում են մեխանիկական և էլեկտրական սարքավորումներ: **Մեխանիկական** սարքավորումներից են մկրատների տեսակները և ածելիները:

Էլեկտրական սարքավորումներից են վարսահարդարները,

վարսաարդուկները, էլեկտրափաթաթուկները, սուշուարները, կլիմագոնները և այլն:

Բոլոր սարքավորումներով աշխատելիս հարկավոր է պահպանել անվտանգության կանոնները, հիգիենայի և սանիտարիայի պահպանման նորմերը, գործիքների խնամքը /ժամանակին յուղել, հետևել գործիքի աշխատունակությանը, մկրատները ժամանակ առ ժամանակ յուղել, վարսահարդարիչի նեքին մաքրում կատարել փոշուց, վարսաարդուկի մակերևույթը անվնաս և մաքուր պահպանել, հետևել էլեկտրական լարերի անվնաս լինելուն, պլաստմասե հիմնապատյանի ամբողջականությանը /:

Այս պայմանները խախտվելու պարագայում անհրաժեշտ է խափանված գործիք-սարքավորումներով չաշխատել/փոխել կամ վերանորոգել / , նորը վերցնել և այնուհետև աշխատքը շարունակել նոր գործիքով:

Հարցեր.

Որո՞նք են վարսավիրական գործում օգտագործվող գործիք-սարքավորումների հիմնական կառուցվածքը և հնարավոր անսարքությունները:

Թեմա5.2 Սարքավորումների պարզ սպասարկում

Գործնական աշխատանքներ

1. Միացնել վարսահարդարիչը և կարգավորել՝ ըստ պահանջվող աշխատանքի:
2. Միացնել վարսաարդուկը և կարգավորել՝ ըստ պահանջվող աշխատանքի:
3. Միացնել էլեկտրափաթաթուկը և կարգավորել՝ ըստ պահանջվող աշխատանքի:
4. Միացնել մարտկոցային մեքենան և կարգավորել՝ ըստ պահանջվող աշխատանքի:
5. Միացնել «Սուշուարը» և կարգավորել՝ ըստ պահանջվող աշխատանքի:
6. Միացնել «Կլիմագոնը»:
7. Միացնել «Ինֆրաջեռակը»: